

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 11.12.2019
COM(2019) 640 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ, RADĚ,
EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU
REGIONŮ**

Zelená dohoda pro Evropu

1. ÚVOD – OD URGENTNÍHO PROBLÉMU K JEDINEČNÉ PŘÍLEŽITOSTI

Toto sdělení představuje Zelenou dohodu pro Evropskou unii a její občany. Opětovně formuluje odhodlání Evropské komise řešit problémy způsobené změnou klimatu a životního prostředí, což je definiční úkol této generace. Atmosféra se otepluje a klima se každým rokem mění. Z osmi milionů druhů žijících na této planetě je milion ohrožen vyhynutím. Dochází ke znečišťování a destrukci lesů a oceánů¹.

Zelená dohoda pro Evropu je odpovědí na tyto výzvy. Jedná se o novou strategii růstu, jejímž cílem je **transformovat EU na spravedlivou a prosperující společnost s moderní a konkurenceschopnou ekonomikou efektivně využívající zdroje, která v roce 2050 nebude produkovat žádné emise skleníkových plynů a ve které bude hospodářský růst oddělen od využívání zdrojů.**

Dalším jejím cílem je **chránit, zachovávat a posilovat přírodní kapitál EU a chránit zdraví a blahobyt občanů před environmentálními riziky a dopady.** Tato transformace musí současně být **spravedlivá a inkluzivní.** Musí stavět lidi na první místo a věnovat pozornost regionům, odvětvím a pracovníkům, kteří se budou potýkat s největšími problémy. Jelikož přinese podstatné změny, má prvořadý význam aktivní účast veřejnosti a důvěra v transformaci, mají-li její politiky fungovat a být akceptovány. Je třeba nový pakt, který spojí reprezentativně zastoupené občany s vnitrostátními, regionálními a místními úřady, občanskou společností a odvětvími, za úzké spolupráce s institucemi EU a konzultačními subjekty.

EU má kolektivní povinnost transformovat svou ekonomiku a společnost, aby se dostaly na udržitelnější dráhu. Může využít svých silných stránek jakožto globální lídr v oblasti klimatických a environmentálních opatření, sociální ochrany a práv zaměstnanců. Dosažení dalšího snížení emisí je náročné. Vyžádá si masivní veřejné investice a zvýšené úsilí o nasměrování soukromého kapitálu do opatření v oblasti klimatu a životního prostředí, přičemž je nutné zamezit konzervaci neudržitelných postupů. EU musí stát v čele koordinace mezinárodního úsilí, jehož cílem je vytvoření konzistentního finančního systému, který bude podporovat udržitelná řešení. Tato raná investice rovněž představuje **příležitost ke spolehlivému nasměrování Evropy na novou dráhu udržitelného a inkluzivního růstu.** Zelená dohoda pro Evropu urychlí a podpoří transformaci nutnou ve všech odvětvích.

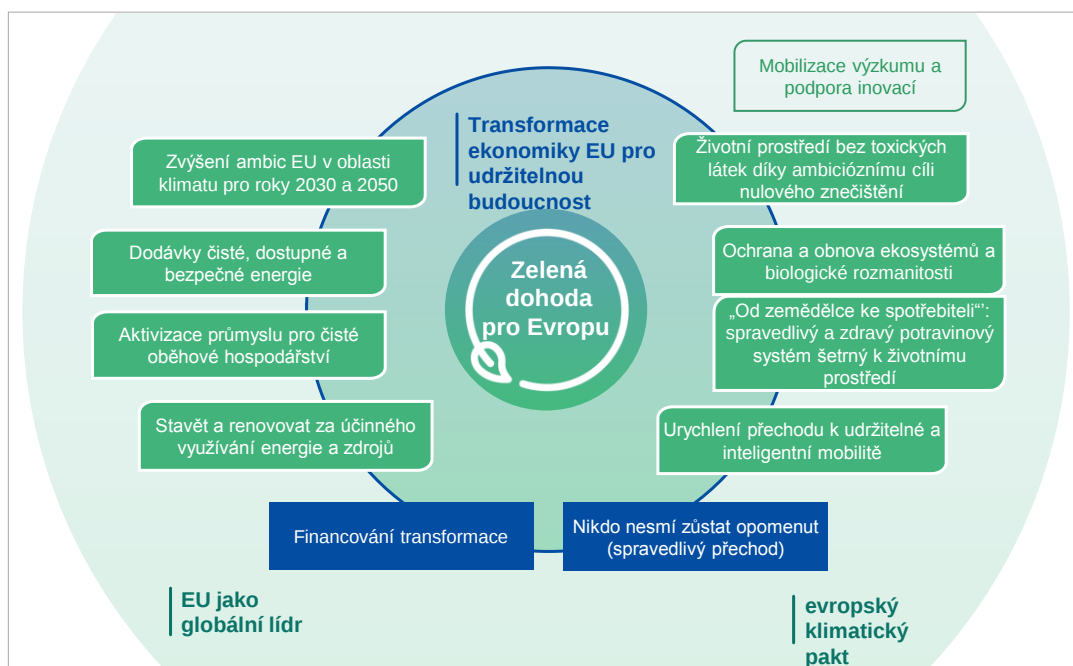
Ambice Zelené dohody pro Evropu v oblasti životního prostředí nebudou naplněny, pokud bude Evropa jednat sama. Faktory ovlivňující změnu klimatu a úbytek biologické rozmanitosti jsou globální a nejsou omezeny státními hranicemi. EU může využít svého vlivu, odborných znalostí a finančních prostředků, aby přiměla své sousedy a partnery k tomu, aby se k ní na této udržitelné cestě připojili. EU nadále povede mezinárodní úsilí a přeje si budovat aliance s kompatibilními partnery. Uznává rovněž, že je třeba, aby si udržela bezpečnost svých dodávek a konkurenceschopnost i v případě, že ostatní nejsou ochotni jednat.

¹ Zdroje: i) Mezivládní panel pro změnu klimatu (IPCC): zvláštní zpráva o dopadech nárůstu globálního oteplování o 1,5 °C; ii) Mezivládní vědeckopolitická platforma pro biologickou rozmanitost a ekosystémové služby: Globální hodnoticí zpráva o biologické rozmanitosti a ekosystémových službách z roku 2019; iii) Mezinárodní panel pro zdroje, Globální výhled v oblasti zdrojů 2019: Přírodní zdroje pro budoucnost, kterou chceme; iv) Evropská agentura pro životní prostředí: „Evropské životní prostředí – stav a výhled 2020: znalosti pro transformaci na udržitelnou Evropu“.

Toto sdělení představuje **počáteční plán klíčových politik a opatření nezbytných k realizaci Zelené dohody pro Evropu**. Bude aktualizován tak, jak se budou vyvíjet potřeby a budou formulována opatření politiky. Veškeré činnosti a politiky EU budou muset přispívat k cílům Zelené dohody pro Evropu. Problémy jsou komplexní a jsou vzájemně propojené. Opatření politiky musí být smělá a komplexní a musí usilovat o maximalizaci přínosů pro zdraví, životní úroveň, odolnost a konkurenceschopnost. Budou vyžadovat intenzivní koordinaci, aby byly využity veškeré dostupné synergie napříč všemi oblastmi politiky².

Zelená dohoda pro Evropu je integrální součástí strategie této Komise zaměřené na splnění Agendy OSN pro udržitelný rozvoj 2030 a jejích cílů udržitelného rozvoje³, jakož i dalších priorit oznámených v politických směrech předsedkyně Ursuly von der Leyenové⁴. Komise v rámci Zelené dohody přeorientuje evropský semestr makroekonomické koordinace a začlení do něj cíle udržitelného rozvoje OSN. Udržitelnost a blahobyt občanů se tak stanou ústředním prvkem hospodářské politiky a cíle udržitelného rozvoje centrálním prvkem tvorby politik EU a jejích aktivit.

Níže uvedená grafika znázorňuje jednotlivé prvky Zelené dohody.

Obrázek 1: Zelená dohoda pro Evropu

² V souladu se zjištěními zprávy „Evropské životní prostředí – stav a výhled 2020: znalosti pro transformaci na udržitelnou Evropu“ (Evropská agentura pro životní prostředí).

³ <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

⁴ Viz politické směry nově zvolené předsedkyně Ursuly von der Leyenové: *Politické směry pro příští Evropskou komisi (2019–2024)* – „Unie, která si klade vyšší cíle: Moje agenda pro Evropu“.

2. TRANSFORMACE EKONOMIKY EU PRO UDRZITELNOU BUDOUCNOST

2.1. Soubor hluboce transformativních politik

Za účelem realizace Zelené dohody pro Evropu je třeba změnit politiky v oblasti dodávek čisté energie v rámci celé ekonomiky, v oblastech průmyslu, výroby a spotřeby, rozsáhlé infrastruktury, dopravy, potravin a zemědělství, stavebnictví, zdanění a sociálního zabezpečení. Pro dosažení těchto cílů má zásadní význam zvýšení hodnoty, kterou přisuzujeme ochraně a obnově přírodních ekosystémů, udržitelnému využívání zdrojů a zlepšení lidského zdraví. Transformativní změna je zde nejpotřebnější; je také potenciálně nejvíce prospěšná pro ekonomiku, společnost a životní prostředí EU. EU by rovněž měla propagovat nezbytnou digitální transformaci a její nástroje a investovat do nich, jelikož se jedná o zásadní faktory pro uskutečnění daných změn.

Všechny uvedené oblasti akce jsou pevně propojeny a vzájemně se posilují, bude však nutné věnovat velkou pozornost tam, kde potenciálně existuje prostor pro kompenzaci mezi hospodářskými, environmentálními a sociálními cíli. Zelená dohoda bude konzistentně využívat všech možností politiky: regulace a standardizace, investic a inovací, vnitrostátních reforem, dialogu se sociálními partnery a mezinárodní spolupráce. Evropský pilíř sociálních práv bude vodítkem opatření, která zajistí, aby nikdo nebyl opomenut.

Nová opatření sama o sobě však nebudou k dosažení cílů Zelené dohody pro Evropu stačit. Kromě toho, že zahájí nové iniciativy, bude Komise spolupracovat s členskými státy na zintenzivnění úsilí EU o zajištění toho, aby stávající právní předpisy a politiky, jež jsou pro Zelenou dohodu relevantní, byly vynucovány a účinně prováděny.

2.1.1. Zvýšení ambic EU v oblasti klimatu pro roky 2030 a 2050

Komise již představila jasnou vizi, jak do roku 2050 dosáhnout klimatické neutrality⁵. Tato vize by měla být základem dlouhodobé strategie, kterou EU na začátku roku 2020 předloží Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu. **Komise do března 2020 navrhne první evropský „právní rámec pro klima“**, aby jasně stanovila podmínky pro účinnou a spravedlivou transformaci, garantovala předvídatelnost pro investory a zajistila, že transformace bude nezvratná. Cíl dosáhnout do roku 2050 klimatické neutrality tak bude zakotven v legislativě. Právní rámec pro klima rovněž zajistí, že budou veškeré politiky EU přispívat k cíli klimatické neutrality a že veškerá odvětví budou mít svou úlohu.

EU již zahájila modernizaci a **transformaci ekonomiky s cílem dosáhnout klimatické neutrality**. V letech 1990 až 2018 snížila emise skleníkových plynů o 23 %, zatímco ekonomika o 61 % vzrostla. Současné politiky však do roku 2050 dosáhnou snížení emisí skleníkových plynů pouze o 60 %. Zbývá toho ještě mnoho udělat, počínaje ambicióznějšími opatřeními v oblasti klimatu v nadcházejícím desetiletí.

Do léta 2020 předloží Komise plán (s posouzením dopadů) na **odpovědné zvýšení cíle EU v oblasti snižování emisí skleníkových plynů pro rok 2030 nejméně na 50 % a směrem k 55 % ve srovnání s rokem 1990**. Za účelem dosažení tohoto dalšího snížení emisí skleníkových plynů Komise do června 2021 přezkoumá veškeré relevantní nástroje politiky v oblasti klimatu a v případě potřeby navrhne jejich revizi. Bude se to týkat

⁵ Čistá planeta pro všechny – Evropská dlouhodobá strategická vize prosperující, moderní, konkurenceschopné a klimaticky neutrální ekonomiky, COM(2018) 773.

systému obchodování s emisemi⁶ včetně možného rozšíření obchodování s emisemi na nové sektory v Evropě, cílů členských států pro snížení emisí v odvětvích mimo systém obchodování s emisemi⁷ a regulace využívání půdy, změny ve využívání půdy a lesnictví⁸. Komise navrhne patřičnou aktualizaci právního rámce pro klima.

Tyto reformy politiky napomohou tomu, aby bylo v rámci celé ekonomiky zajištěno účinné stanovení ceny uhlíku. Tento krok podnítl změny v chování spotřebitelů a podniků a usnadní nárůst udržitelných veřejných a soukromých investic. Různé nástroje oceňování se musí vzájemně doplňovat, aby společně poskytly soudržný rámec politiky. Velmi důležité je také to, aby zdanění bylo v souladu s cíli v oblasti klimatu. Komise navrhne revizi směrnice o zdanění energie⁹, v níž se zaměří na otázky životního prostředí, a navrhne využití ustanovení Smluv, které umožňují Evropskému parlamentu a Radě přijímat v této oblasti návrhy řádným legislativním postupem, tedy hlasováním kvalifikovanou většinou namísto jednomyslného hlasování.

V situaci, kdy mnoho mezinárodních partnerů nevykazuje stejnou míru ambicí jako EU, existuje riziko, že bude docházet k úniku uhlíku – buď tím, že dojde k přesunu výroby z EU do jiných zemí s nižší mírou ambicí ve snižování emisí, nebo protože budou produkty z EU nahrazeny uhlíkově náročnějšími dovezenými produkty. Jestliže se toto riziko naplní, nedojde k žádnému snížení globálních emisí, a úsilí EU a jejího průmyslu o splnění globálních cílů v oblasti klimatu stanovených Pařížskou dohodou tak bude zmařeno.

Pokud rozdíly v míře ambicí ve světě přetrvávají a EU bude zároveň své ambice v oblasti klimatu zvyšovat, **navrhne Komise pro vybraná odvětví mechanismus kompenzačních opatření mezi státy v souvislosti s uhlíkem, aby se omezilo riziko úniku uhlíku.** Tím by se zajistilo, že cena dovozených produktů bude přesněji odrážet jejich obsah uhlíku. Toto opatření by bylo navrženo tak, aby bylo v souladu s pravidly Světové obchodní organizace a dalšími mezinárodními závazky EU. Bylo by alternativou opatření¹⁰, která se zabývají rizikem úniku uhlíku v systému EU pro obchodování s emisemi.

Komise přijme novou, ambicióznější strategii pro přizpůsobení se změně klimatu. To má zásadní význam, jelikož změna klimatu bude na Evropu i nadále vyvíjet výrazný tlak – i přes úsilí o její zmírnění. Podstatné je zvýšit úsilí o budování odolnosti vůči změně klimatu, prevenci a připravenost. Práce na přizpůsobení se klimatu by měly nadále ovlivňovat veřejné a soukromé investice, včetně těch týkajících se řešení inspirovaných přírodou. Důležité bude zajistit, aby investoři, pojišťovny, podniky, města a občané v celé EU měli přístup k datům a mohli vyvíjet nástroje integrující změnu klimatu do svých postupů řízení rizik.

⁶ Konsolidované znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů v Unii a o změně směrnice Rady 96/61/ES.

⁷ Nařízení (EU) 2018/842 o závazném každoročním snižování emisí skleníkových plynů členskými státy v období 2021–2030 přispívajícím k opatřením v oblasti klimatu za účelem splnění závazků podle Pařížské dohody a o změně nařízení (EU) č. 525/2013.

⁸ Nařízení (EU) 2018/841 o zahrnutí emisí skleníkových plynů a jejich pohlcování v důsledku využívání půdy, změn ve využívání půdy a lesnictví do rámce politiky v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030 a o změně nařízení (EU) č. 525/2013 a rozhodnutí č. 529/2013/EU.

⁹ Směrnice Rady 2003/96/ES, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny.

¹⁰ Například přidělování bezplatných povolenek na emise nebo kompenzace zvýšení cen elektrické energie.

2.1.2. Dodávky čisté, dostupné a bezpečné energie

Pro dosažení klimatických cílů pro roky 2030 a 2050 má zásadní význam další dekarbonizace energetického systému. Na výrobu a využívání energie připadá napříč hospodářskými sektory více než 75 % emisí skleníkových plynů v EU. Je nutné upřednostnit energetickou účinnost. Musíme vytvořit energetické odvětví, které bude založeno převážně na obnovitelných zdrojích, což bude doplněno rychlým vyřazením uhlí a dekarbonizací plynu. Současně musí být dodávky energie v EU bezpečné a dostupné pro spotřebitele i podniky. Za tímto účelem je nutné zajistit, aby byl evropský trh s energií plně integrovaný, propojený a digitalizovaný, za současného respektování technologické neutrality.

Členské státy do konce roku 2019 představí své revidované plány v oblasti energetiky a klimatu. V souladu s nařízením o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu¹¹ by tyto plány měly stanovit ambiciózní vnitrostátní příspěvky ke splnění cílů na úrovni EU. Komise posoudí míru ambicí jednotlivých plánů, stejně jako potřebu možných dalších opatření, nebude-li míra ambicí dostatečná. To vše bude součástí procesu zvyšování ambicí v oblasti klimatu pro rok 2030, v jehož rámci Komise do června 2021 provede přezkum a bude-li to nezbytné, navrhne revizi příslušných právních předpisů v oblasti energie. Až členské státy v roce 2023 začnou své plány v oblasti energetiky a klimatu aktualizovat, měly by zohlednit novou míru ambicí v oblasti klimatu. Komise bude nadále zajišťovat důkladné vymáhání veškerých relevantních právních předpisů.

Do přechodu na čistou energii by měli být zapojeni spotřebitelé a měl by jim přinést prospěch. Zásadní roli budou mít obnovitelné zdroje energie. Velmi důležité bude zvýšení výroby energie větrnými elektrárnami na moři, která se bude opírat o regionální spolupráci mezi členskými státy. Inteligentní integrace obnovitelných zdrojů, energetické účinnosti a dalších udržitelných řešení napříč odvětvími pomůže dosáhnout dekarbonizace za nejnižších možných nákladů. Rychlý pokles nákladů na obnovitelné zdroje v kombinaci s lépe navrženými podpůrnými politikami již omezil dopad, který má zavádění obnovitelných zdrojů na účty domácností za energii. Komise do poloviny roku 2020 představí opatření, která pomohou dosáhnout inteligentní integrace. Současně bude usnadňována dekarbonizace plynového odvětví, mimo jiné zvýšením podpory pro zavádění dekarbonizovaných plynů, předložením koncepce konkurenceschopného trhu s dekarbonizovaným plynem, která bude připravená na budoucnost, a řešením otázky emisí metanu v souvislosti s energií.

U domácností, které si nemohou dovolit klíčové energetické služby zajišťující základní životní standard, **musí být řešeno riziko energetické chudoby.** Efektivní programy, například pomoc domácnostem pro financování renovace domů, mohou snížit účty za energie a pomoci životnímu prostředí. Komise v roce 2020 vydá pokyny, které členským státům pomohou otázku energetické chudoby řešit.

Přechod na klimatickou neutralitu rovněž vyžaduje inteligentní infrastrukturu. Zvýšená přeshraniční a regionální spolupráce napomůže dosažení přínosů přechodu na čistou energii za dostupné ceny. Regulační rámec pro energetickou infrastrukturu, včetně nařízení TEN-E¹², bude nutné přezkoumat, aby byl zajištěn soulad s cílem klimatické neutrality. Tento rámec by měl podporovat zavádění inovativních technologií a infrastruktury, což zahrnuje mimo jiné inteligentní sítě, vodíkové sítě nebo zachycování,

¹¹ Nařízení (EU) 2018/1999 o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu.

¹² Nařízení o transevropské energetické síti (TEN-E).

ukládání a využívání CO₂, ukládání energie, a také umožnění sektorové integrace. Některé části stávající infrastruktury a další prostředky bude nutné zmodernizovat, aby byly nadále vhodné pro daný účel a odolné vůči změně klimatu.

2.1.3. Aktivizace průmyslu pro čisté oběhové hospodářství

Dosažení klimaticky neutrálního oběhového hospodářství vyžaduje plnou mobilizaci průmyslu. K transformaci určitého průmyslového sektoru a všech hodnotových řetězců je třeba 25 let – tedy doba jedné generace. Je nutné přijmout rozhodnutí a zahájit aktivitu v příštích pěti letech, abychom byli v roce 2050 připraveni.

Od roku 1970 do roku 2017 se roční objem globální těžby materiálů ztrojnásobil a nadále roste¹³, což představuje velké globální riziko. Přibližně polovina celkových emisí skleníkových plynů a více než 90 % úbytku biologické rozmanitosti a nedostatku vody je důsledkem těžby zdrojů a zpracování materiálů, paliv a potravin. Průmysl v EU se vydal na správnou cestu, ale stále je zodpovědný za 20 % emisí skleníkových plynů EU. Je dosud příliš „lineární“ a závislý na spotřebě nových materiálů: ty se těží, prodávají a zpracovávají na zboží, aby nakonec skončily jako odpad či emise. Pouze 12 % materiálů, které průmysl využívá, pochází z recyklace¹⁴.

Tento přechod představuje příležitost k rozšíření udržitelné ekonomické aktivity vedoucí k vytváření pracovních míst. Na globálních trzích existuje významný potenciál pro nízkoemisní technologie, udržitelné produkty a služby. Také oběhové hospodářství má velký potenciál pro nové aktivity a pracovní místa. Transformace však probíhá příliš pomalým tempem a její pokrok není ani široce rozšířený, ani jednotný. Zelená dohoda pro Evropu podpoří a urychlí přechod průmyslu EU na udržitelný model inkluzivního růstu.

Komise v březnu 2020 přijme průmyslovou strategii EU, která se bude zabývat dvojí výzvou: zelenou i digitální transformací. Evropa musí využít potenciálu digitální transformace, jež je klíčovým faktorem umožňujícím dosažení cílů Zelené dohody. Společně s touto průmyslovou strategií pomůže **nový akční plán pro oběhové hospodářství** zmodernizovat ekonomiku EU a využít příležitostí, které oběhové hospodářství nabízí doma i na globální úrovni. Hlavním cílem tohoto nového rámce politiky bude stimulovat rozvoj vedoucích trhů s klimaticky neutrálními a oběhovými produkty, a to v EU i mimo ni.

Energeticky náročná průmyslová odvětví, například ocelářství či výroba chemických produktů a cementu, jsou pro evropskou ekonomiku nepostradatelná, jelikož dodávají vstupy pro klíčové hodnotové řetězce. Dekarbonizace a modernizace tohoto odvětví má zásadní význam. Doporučení, která zveřejnila skupina na vysoké úrovni pro energeticky náročná průmyslová odvětví, ukazují, že zástupci průmyslu jsou odhodláni těchto cílů dosáhnout¹⁵.

Akční plán pro oběhové hospodářství bude obsahovat „politiku udržitelných produktů“ na podporu oběhového designu všech produktů na základě společné metodiky a zásad. Tato politika bude upřednostňovat zmenšení objemu materiálů a jejich opětovné využití předtím, než dojde k jejich recyklaci. Bude podporovat nové obchodní modely a stanovit minimální požadavky, aby se produktům škodlivým pro životní prostředí zabránilo v přístupu na trh EU. Bude také zvýšena odpovědnost výrobců.

¹³ [Globální výhled v oblasti zdrojů 2019](#): Přírodní zdroje pro budoucnost, kterou chceme: Mezinárodní panel pro zdroje.

¹⁴ https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=cei_srm030&plugin=1

¹⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_19_6353

Akčním plánem pro oběhové hospodářství se bude řídit transformace ve všech odvětvích, avšak činnost se soustředí zejména na ta z nich, která jsou nejnáročnější z hlediska zdrojů – patří mezi ně odvětví textilu, stavebnictví, elektroniky a plastů. Komise naváže na strategii pro plasty z roku 2018 a zaměří se mimo jiné na opatření proti záměrně přidávaným mikroplastům a neúmyslnému uvolňování plastů například z textilií a pneumatik (abraze). Komise vypracuje požadavky, aby bylo zajištěno, že veškeré obaly na trhu EU budou do roku 2030 buď opětovně použitelné, nebo ekonomicky recyklovatelné, vypracuje regulační rámec pro biologicky rozložitelné plasty a plasty na biologické bázi a provede opatření týkající se plastů na jedno použití.

Akční plán pro oběhové hospodářství bude rovněž obsahovat **opatření, která mají povzbudit podniky k tomu, aby spotřebitelům nabízely – a umožnily jim zvolit si – opětovně použitelné, trvanlivé a opravitelné produkty.** Bude provedena analýza potřebnosti „práva na opravu“ a omezení plánovaného zastarávání produktů, zejména elektroniky. Spotřebitelská politika dá spotřebitelům nástroje k tomu, aby přijímali informovaná rozhodnutí a hráli aktivní roli v ekologické transformaci. Svou úlohu budou mít nové obchodní modely založené na pronájmu a sdílení zboží a služeb, za předpokladu, že jsou skutečně udržitelné a dostupné.

Důležité jsou rovněž spolehlivé, porovnatelné a ověřitelné informace, které kupujícím umožňují přijímat udržitelnější rozhodnutí a snižují riziko „lakování nazeleno“. Společnosti, které tvrdí, že jsou jejich produkty či služby ekologické, by tato tvrzení měly doložit odkazem na standardní metodiku, která posoudí jejich dopady na životní prostředí. Komise zvýší své regulační i neregulační úsilí, aby falešná ekologická tvrzení eliminovala. Lepší dostupnosti informací o vlastnostech produktů prodávaných v EU může napomoci digitalizace. Elektronický pas produktu by například mohl poskytovat informace o jeho původu a složení, možnostech opravy a rozebrání a o nakládání na konci životnosti. Veřejné orgány včetně institucí EU by měly jít příkladem a využívat „zelené“ veřejné zakázky. Komise k zeleným veřejným zakázkám navrhne další právní předpisy a pokyny.

Politika pro udržitelné produkty má rovněž potenciál k podstatnému snížení objemu odpadu. Není-li možné se vzniku odpadu vyhnout, je třeba jeho ekonomickou hodnotu plně využít a jeho dopad na životní prostředí a na změnu klimatu eliminovat nebo minimalizovat. To vyžaduje nové právní předpisy včetně cílů a opatření proti nadměrnému používání obalových materiálů a produkci odpadu. Současně by společnosti v EU měly mít prospěch ze solidního a integrovaného jednotného trhu s druhotnými surovinami a vedlejšími produkty. K tomu je nezbytná hlubší spolupráce napříč hodnotovými řetězci, jako je tomu v případě Aliance pro plasty v oběhovém hospodářství. Komise zváží právní požadavky na podporu trhu s druhotnými surovinami s povinně recyklovaným obsahem (například u obalů, vozidel, stavebních materiálů a baterií). Komise také navrhne vzor EU pro oddělený sběr odpadů, aby se pro občany zjednodušilo nakládání s odpady a podnikům se zajistily čistější druhotné suroviny. Komise se domnívá, že by EU měla přestat vyvážet svůj odpad mimo Unii, a přezkoumá proto pravidla ohledně přepravy odpadů a nelegálního vývozu.

S ohledem na ambice Evropy realizovat Zelenou dohodu představuje přístup ke zdrojům rovněž otázku strategické bezpečnosti. Zajištění dodávek udržitelných surovin, zejména kritických surovin nezbytných pro čisté technologie, digitální oblast, vesmírné a obranné aplikace, prostřednictvím diverzifikace dodávek z primárních i sekundárních zdrojů, je proto jedním z nutných předpokladů k uskutečnění této transformace.

Průmysl EU potřebuje průkopníky v oblasti klimatu a zdrojů, kteří do roku 2030 přinesou v klíčových průmyslových odvětvích první komerčně využitelné přelomové technologie. Mezi prioritní oblasti patří čistý vodík, palivové články a další alternativní paliva, skladování energie a zachycování, ukládání a využívání CO₂. Komise například podpoří přelomové technologie pro čistou ocel, které do roku 2030 umožní výrobu oceli s nulovými emisemi uhlíku, a prozkoumá, zda bude možné využít část finančních prostředků z Evropského společenství uhlí a oceli, které jsou předmětem likvidace. V širší perspektivě bude zavádění takových rozsáhlých inovativních projektů napomáhat inovační fond systému EU obchodování s emisemi.

Zásadní význam má podpora nových forem spolupráce s průmyslem a investice do strategických hodnotových řetězců. Komise bude pokračovat v provádění strategického akčního plánu pro baterie a podporovat Evropskou bateriovou alianci. V roce 2020 navrhne právní předpisy k zajištění bezpečného, oběhového a udržitelného hodnotového řetězce pro veškeré baterie, včetně baterií pro rostoucí trh s elektrickými vozidly. Komise bude rovněž podporovat další iniciativy vedoucí ke vzniku aliancí a rozsáhlému sdružování zdrojů, například v podobě významných projektů společného evropského zájmu, u nichž může cílená časově vymezená státní podpora pomoci vybudovat nové inovativní hodnotové řetězce.

Digitální technologie jsou rozhodujícím faktorem pro dosažení cílů udržitelnosti Zelené dohody v mnoha různých odvětvích. Komise prozkoumá opatření, jež zajistí, aby digitální technologie, například umělá inteligence, 5G, cloud a edge computing a internet věcí, zrychlily a maximalizovaly dopad politik při řešení změny klimatu a ochraně životního prostředí. Digitalizace rovněž přináší nové příležitosti pro dálkové monitorování znečištění ovzduší a vody nebo pro monitorování a optimalizaci využívání energie a přírodních zdrojů. Evropa zároveň potřebuje digitální odvětví, jehož ústředním prvkem je udržitelnost. Komise rovněž zváží opatření ke zlepšení energetické účinnosti a výsledků oběhového hospodářství samotného digitálního odvětví – od širokopásmových sítí po datová centra a ICT zařízení. Komise posoudí potřebu větší transparentnosti ohledně dopadu služeb elektronických komunikací na životní prostředí, přísnější opatření při zavádění nových sítí a přínosy, které může mít podpora systémů zpětného odběru, jež motivují spotřebitele, aby vraceli zařízení (mobilní telefony, tablety a nabíječky), o něž již nemají zájem.

2.1.4. Stavět a renovovat za účinného využívání energie a zdrojů

Výstavba, využívání a renovace budov vyžaduje značné množství energetických a nerostných zdrojů (např. písku, šterku či cementu). Na budovy rovněž připadá 40 % spotřebované energie. Míra renovace fondu budov v členských státech se v současné době pohybuje mezi 0,4 až 1,2 %. Pro dosažení cílů EU v oblasti energetické účinnosti a klimatu ji však bude nutné nejméně zdvojnásobit. Souběžně s tím je pro 50 milionů spotřebitelů finančně náročné zajistit ve svých domovech odpovídající teplotu.

V reakci na tyto dvě úzce spjaté výzvy, konkrétně energetickou účinnost a finanční dostupnost, by se EU a členské státy měly **zapojit do „renovační vlny“ veřejných i soukromých budov**. Zvýšení míry renovace sice není snadné, avšak vede ke snižování účtů za energie a může snížit i energetickou chudobu. Navíc může oživit stavebnictví a je příležitostí pro podporu malých a středních podniků a pracovních míst na lokální úrovni.

Komise bude důsledně prosazovat **právní předpisy týkající se energetické náročnosti budov**. V roce 2020 bude prvním krokem tímto směrem posouzení dlouhodobých strategií renovací jednotlivých členských států¹⁶. Komise rovněž zahájí práci na možnosti zahrnout emise z budov do evropského systému obchodování s emisemi, a to v rámci širšího úsilí, aby poměrné ceny různých zdrojů energie odrážely jejich energetickou účinnost. Dále Komise přezkoumá nařízení o stavebních výrobcích¹⁷. Cílem je zajistit, aby konstrukční řešení nových i renovovaných budov bylo ve všech fázích v souladu s potřebami oběhového hospodářství a vedlo ke zvýšené digitalizaci fondu budov a jeho odolnosti vůči změně klimatu.

Komise současně navrhuje, že v roce 2020 bude se zúčastněnými stranami pracovat na nové iniciativě v oblasti renovací. Její součástí bude otevřená platforma sdružující fond budov a stavební odvětví, architekty a inženýry a místní orgány s cílem řešit odstraňování překážek renovací. Iniciativa bude rovněž zahrnovat režimy inovativního financování z programu InvestEU. Ty by se mohly zaměřit na bytová družstva nebo společnosti poskytující energetické služby, které by mohly inovace provádět mj. uzavíráním smluv o energetických službách. Hlavním cílem by bylo seskupit renovační činnosti do větších celků, čímž by bylo možné těžit z lepších podmínek financování a úspor z rozsahu. Komise bude rovněž pracovat na odstraňování vnitrostátních regulačních překážek, které brzdí investice do energetické účinnosti u pronajímaných budov a budov s několika vlastníky. Zvláštní pozornost bude věnována renovaci sociálního bydlení s cílem pomoci domácnostem, které se potýkají s úhradou účtů za energii. Důraz by měl být kladen i na renovaci škol a nemocnic, jelikož peníze ušetřené díky energetické účinnosti těchto budov pak budou k dispozici na podporu vzdělávání a veřejného zdraví.

2.1.5. Urychlení přechodu k udržitelné a inteligentní mobilitě

Na dopravu připadá čtvrtina skleníkových plynů produkovaných v EU a její podíl stále roste. K dosažení klimatické neutrality je nezbytné do roku 2050 emise z dopravy snížit o 90 %. K tomuto snížení musí přispět jak silniční, tak i letecká, železniční a vodní doprava. Dosažení udržitelné dopravy znamená upřednostnit uživatele a nabídnout jim cenově dostupnější, dosažitelnější, zdravější a čistší alternativy k dopravním prostředkům, na které jsou v současnosti zvyklí. Této otázce i veškerým zdrojům znečištění se bude věnovat strategie pro udržitelnou a inteligentní mobilitu, kterou Komise přijme v roce 2020.

Multimodální doprava potřebuje silné oživení, které zvýší účinnost dopravního systému. Prioritou bude přesunout významnou část vnitrozemské nákladní přepravy (75%), kterou dnes zajišťuje silniční síť, na železnici a vodní cesty. K tomu budou třeba opatření k lepšímu řízení a navýšení kapacity železnic a vnitrozemských vodních cest, která Komise navrhne do roku 2021. Komise rovněž zváží stažení návrhu na revizi směrnice o kombinované dopravě a předložení nového návrhu¹⁸, který z ní učiní efektivní nástroj pro podporu multimodální nákladní přepravy zahrnující železniční a lodní přepravu, včetně pobřežní námořní dopravy. Pokud jde o letecký průmysl, bude třeba znovu rozběhnout práci na přijetí návrhu Komise týkajícím se skutečně jednotného

¹⁶ V rámci požadavků směrnice o energetické náročnosti budov.

¹⁷ Nařízení (EU) č. 305/2011, kterým se stanoví harmonizované podmínky pro uvádění stavebních výrobků na trh a kterým se zrušuje směrnice Rady 89/106/EHS.

¹⁸ Návrh směrnice, kterou se mění směrnice 92/106/EHS o zavedení společných pravidel pro určité druhy kombinované přepravy zboží mezi členskými státy, COM(2017) 648.

evropského nebe, jelikož tento krok přispěje k významnému snížení emisí z letecké dopravy.

Automatizovaná a propojená multimodální mobilita bude spolu s inteligentními systémy řízení dopravy, které využívají digitalizaci, hrát stále větší úlohu. Dopravní systém a infrastruktura EU se přizpůsobí tak, aby podporovaly nové služby udržitelné mobility, které zejména v městských oblastech sníží dopravní zatížení a znečištění. Prostřednictvím svých nástrojů financování, jako je Nástroj pro propojení Evropy, Komise pomůže rozvíjet inteligentní systémy řízení dopravy a řešení pro mobilitu jako službu.

Cena dopravy musí odrážet její dopad na životní prostředí a zdraví. Poskytování dotací na fosilní paliva je třeba ukončit a v souvislosti s revizí směrnice o zdanění energie se Komise zaměří na stávající osvobození od daně, včetně těch, která se uplatňují na letecká a námořní paliva, a na to, jak nejlépe odstranit případné mezery. Komise taktéž navrhne rozšířit evropský systém obchodování s emisemi na námořní odvětví a snížit množství povolenek ze systému EU pro obchodování s emisemi, jež jsou zdarma přidělovány leteckým dopravcům. Tento krok bude koordinován s opatřeními na celosvětové úrovni, zejména s těmi, která přijme Mezinárodní organizace pro civilní letectví nebo Mezinárodní námořní organizace. Komise rovněž znovu zváží, jak dosáhnout efektivního zpoplatnění silnic v EU. Vyzývá Evropský parlament a Radu, aby v původním návrhu Komise týkajícím se směrnice o eurozámce zachovaly vysoce ambiciózní cíle¹⁹, a v případě potřeby je připravena návrh stáhnout a navrhnout alternativní opatření.

Současně by EU měla **urychlit výrobu a zavádění udržitelných alternativních paliv používaných v odvětví dopravy.** Do roku 2025 bude zapotřebí vybudovat přibližně 1 milion dobíjecích a plnicích stanic pro 13 milionů vozidel s nulovými a nízkými emisemi, která se podle očekávání budou pohybovat na evropských pozemních komunikacích. Komise podpoří rozmístění veřejných dobíjecích a plnicích stanic tam, kde přetrvává jejich nedostatek, konkrétně v místech potřeby dálkové dopravy a v méně obydlených oblastech, a za tímto účelem urychleně vyhlásí novou výzvu k financování. Výše uvedené kroky doplní opatření přijatá na vnitrostátní úrovni. Komise zváží legislativní možnosti pro podporu výroby a využívání udržitelných alternativních paliv pro různé druhy dopravy. Komise rovněž přezkoumá směrnici o infrastruktuře pro alternativní paliva²⁰ a nařízení TEN-T, aby urychlila využívání vozidel a plavidel s nulovými a nízkými emisemi.

Množství emisí z dopravy by se mělo radikálně snížit, zejména ve městech. Kombinace opatření by se měla zaměřit na emise, dopravní přetížení měst a zlepšování veřejné dopravy. Komise navrhne přísnější normy pro emise látek znečišťujících ovzduší vozidly se spalovacím motorem. Do června 2021 Komise rovněž navrhne revizi právních předpisů týkajících se emisních standardů pro emise CO₂ generované osobními automobily a dodávkami s cílem zajistit, aby se od roku 2025 hladce rozběhl přechod na mobilitu s nulovými emisemi. Současně jako doplněk ke stávajícím a budoucím emisním standardům pro emise CO₂ produkované vozidly zváží uplatňování systému evropského obchodování s emisemi i na silniční dopravu. Přijme opatření v oblasti námořní dopravy, včetně regulace přístupu nejvíce znečišťujících lodí do přístavů EU a povinnosti kotvicích lodí používat pobřežní elektřinu. Kvalitu ovzduší v blízkosti letišť by měla

¹⁹ Návrh směrnice, kterou se mění směrnice 1999/62/ES o výběru poplatků za užívání určitých pozemních komunikací těžkými nákladními vozidly, COM(2017) 275.

²⁰ Směrnice 2014/94/EU o zavádění infrastruktury pro alternativní paliva.

obdobně zlepšit řešení zaměřená na emise znečišťujících látek, které generují letouny a provoz letišť.

2.1.6. *Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“: vytvoření spravedlivého, zdravého potravinového systému šetrného k životnímu prostředí*

Evropské potraviny jsou známé svou bezpečností, výživností a vysokou kvalitou. Tyto vlastnosti by se nyní měly stát **celosvětovým standardem udržitelnosti**. Přechod na udržitelnější systémy již sice byl zahájen, avšak nasycit rychle rostoucí světovou populaci za využití současných výrobních struktur zůstává náročné. Produkce potravin i nadále znečišťuje ovzduší, vodu a půdu, přispívá k úbytku biologické rozmanitosti a změně klimatu a spotřebovává nadměrné množství přírodních zdrojů, přičemž významná část potravin se vyplývá. Spotřeba nekvalitních potravin současně přispívá k obezitě a nemocem, jako je rakovina.

Všem subjektům zapojeným do potravinového řetězce se nyní naskýtají nové příležitosti. Nové technologie a vědecké objevy spolu se zvyšující se informovaností veřejnosti a poptávkou po udržitelných potravinách přinesou prospěch všem zúčastněným stranám. Na jaře 2020 Komise představí strategii „od zemědělce ke spotřebiteli“ a zahájí širokou diskusi zúčastněných stran, která se dotkne všech fází potravinového řetězce a připraví půdu pro vypracování udržitelnější politiky v oblasti potravin.

Klíčem ke zvládnutí přechodu budou evropští zemědělci a rybáři. Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ posílí jejich úsilí v boji proti změně klimatu, za ochranu životního prostředí a zachování biologické rozmanitosti. Klíčovými nástroji na podporu tohoto úsilí i nadále budou společná zemědělská politika a společná rybářská politika, které zemědělcům, rybářům a jejich rodinám zároveň zajistí důstojné životní podmínky. Návrhy společné zemědělské politiky, které Komise vypracovala pro období od roku 2021 do roku 2027, stanoví, že nejméně 40 % celkového rozpočtu společné zemědělské politiky a nejméně 30 % prostředků z Evropského námořního má přispět na opatření v oblasti klimatu.

Komise bude spolupracovat s Evropským parlamentem a Radou, **aby v návrzích dosáhla alespoň této úrovně ambicí.** Vzhledem k tomu, že zahájení revidované společné zemědělské politiky bude pravděpodobně odloženo na počátek roku 2022, bude Komise spolupracovat s členskými státy a zúčastněnými stranami, aby zajistila, že vnitrostátní strategické plány pro zemědělství budou od prvopočátku plně odrážet ambice Zelené dohody a strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“. Komise zajistí, aby se dotyčné strategické plány posuzovaly na základě spolehlivých kritérií z oblasti klimatu a životního prostředí. Tyto plány by měly vést k používání udržitelných postupů, například precizního zemědělství, ekologického zemědělství, agroekologie, agrolesnictví a přísnějších norem pro dobré životní podmínky zvířat. Díky zacílení na výkon místo na soulad by v rámci opatření, jako jsou například ekorežimy, zemědělci měli být odměňováni za lepší výkon v oblasti životního prostředí a klimatu, např. za řízení a uchovávání uhlíku v půdě a za lepší hospodaření s živinami, které zvyšuje kvalitu vod a snižuje množství emisí. Komise bude spolupracovat s členskými státy na rozvoji potenciálu udržitelných mořských produktů jako zdroje nízkouhlíkových potravin.

Strategické plány budou muset odrážet zvýšenou úroveň ambicí, pokud jde o výrazné omezování množství použitých chemických pesticidů, hnojiv, antibiotik a rizik s nimi souvisejících. Komise určí opatření, včetně těch legislativních, která jsou k těmto omezením nezbytná, a to na základě dialogu se zúčastněnými stranami. Rozšířit bude naopak nutné plochu půdy obdělávané v Evropě v rámci ekologického zemědělství.

EU musí vyvinout inovativní způsoby ochrany sklizně před škůdci a chorobami a zvážit potenciální úlohu nových inovativních technik s cílem zlepšit udržitelnost potravinového systému a současně zajistit bezpečnost potravin.

Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ rovněž přispěje k dosažení oběhového hospodářství. Zaměří se na snižování dopadu, který mají postupy pro zpracování potravin a maloobchodní odvětví na životní prostředí, přijetím opatření v oblasti dopravy, skladování, balení a plýtvání potravinami. Tato opatření budou zahrnovat kroky proti podvodům v potravinářství, včetně posílení kapacit donucovacích a vyšetřovacích orgánů na úrovni EU, a spuštění procesu, jehož cílem bude určit nové inovativní potravinářské produkty a krmiva, např. mořské produkty na bázi řas.

V neposlední řadě bude strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ **stimulovat spotřebu udržitelných potravin a podporovat finančně dostupné zdravé potraviny pro všechny.** Potravinám z dovozu, které nesplňují příslušné normy EU v oblasti životního prostředí, není vstup na trhy EU povolen. Komise navrhne opatření, která spotřebitelům pomohou stravovat se zdravým a udržitelným způsobem a snižovat plýtvání potravinami. Komise bude hledat nové způsoby, jak spotřebitele lépe a podrobně informovat o původu potravin, jejich nutriční hodnotě a environmentální stopě, a využívat přitom i digitálních prostředků. Součástí strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ budou rovněž návrhy na zlepšení postavení zemědělců v hodnotovém řetězci.

2.1.7. Ochrana a obnova ekosystémů a biologické rozmanitosti

Ekosystémy nám poskytují nezbytné služby, jako jsou potraviny, pitná voda a čistý vzduch či přístřeší. Zmírňují přírodní katastrofy, omezují výskyt škůdců a chorob a pomáhají regulovat klima. EU však nesplňuje některé ze svých nejdůležitějších environmentálních cílů pro rok 2020, jako např. aičíjské cíle přijaté v rámci Úmluvy o biologické rozmanitosti. EU a její globální partneři musí zastavit úbytek biologické rozmanitosti. Globální hodnotící zpráva pro rok 2019 vydaná Mezivládní vědecko-politickou platformou pro biologickou rozmanitost a ekosystémové služby²¹ konstatuje celosvětový úbytek biologické rozmanitosti, jenž je zejména důsledkem změn způsobu využívání půdy a moří, přímého využívání přírodních zdrojů a změny klimatu, která je třetí nejdůležitější příčinou úbytku biologické rozmanitosti.

Konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti, která se v říjnu 2020 uskuteční v čínském městě Kchun-ming, bude příležitostí k přijetí spolehlivého celosvětového rámce pro zastavení úbytku biologické rozmanitosti. Aby **Komise** zajistila, že EU bude v této oblasti hrát klíčovou úlohu, **představí do března 2020 strategii v oblasti biologické rozmanitosti**, na kterou v roce 2021 navážou konkrétní kroky. Strategie nastíní postoj, který EU zaujme na konferenci smluvních stran, a globální cíle k ochraně biologické rozmanitosti, jakož i závazky k řešení hlavních příčin úbytku biologické rozmanitosti v EU, které se opírají o měřitelné cíle.

Strategie v oblasti biologické rozmanitosti určí konkrétní opatření k dosažení těchto cílů. Mohly by zahrnovat kvantifikované cíle, které vycházejí ze sítě Natura 2000, např. rozšiřování plochy chráněné půdy a mořských oblastí vykazujících vysokou mírou biologické rozmanitosti. Členské státy by rovněž měly posílit přeshraniční spolupráci s cílem účinněji chránit a obnovovat oblasti, které jsou součástí sítě Natura 2000. Komise určí, která opatření, včetně těch legislativních, by členským státům pomohla zlepšit a obnovit dobrý ekologický stav poškozených ekosystémů, včetně ekosystémů bohatých na uhlík. Součástí strategie v oblasti biologické rozmanitosti budou návrhy na evropská

²¹ <https://ipbes.net/news/ipbes-global-assessment-preview>

zelená města a zvyšování biologické rozmanitosti v městských oblastech. Komise zváží vypracování plánu na obnovu přírody a prověří, jak poskytovat finanční prostředky, které by členským státům k dosažení tohoto cíle pomohly.

Všechny politiky EU by měly přispívat k zachování a obnově evropského přírodního bohatství²². Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ uvedená výše v části 2.1.6 se zaměří na používání pesticidů a hnojiv v zemědělství. V rámci společné rybářské politiky budou pokračovat práce směrem k omezení potenciálního negativního dopadu rybolovu na ekosystémy, zejména v citlivých oblastech. Komise bude rovněž podporovat propojenější a dobře obhospodařované chráněné mořské oblasti.

Lesní ekosystémy jsou v důsledku změny klimatu vystaveny rostoucímu tlaku. Je třeba zlepšit jak kvalitu, tak kvantitu plochy lesa EU, aby EU dosáhla neutrality z hlediska klimatu a zdravého životního prostředí. Udržitelná obnova lesů a zalesňování mohou spolu s obnovou poškozených lesů zvyšovat absorpci CO₂ a současně zlepšovat odolnost lesů a podporovat oběhové biohospodářství. V návaznosti na strategii v oblasti biologické rozmanitosti pro rok 2030 vypracuje Komise novou strategii EU v oblasti lesnictví, jež se bude dotýkat celého životního cyklu lesa a podpoří četné služby, které lesy poskytují.

Hlavním cílem nové strategie EU v oblasti lesnictví bude účinné zalesňování a ochrana a obnova lesů v Evropě, které pomohou zvyšovat absorpci CO₂, snižovat výskyt a rozsah lesních požárů a podpoří biohospodářství při plném zohlednění ekologických zásad příznivých pro biologickou rozmanitost. Vnitrostátní strategické plány vypracované v rámci společné zemědělské politiky by měly podněcovat správce lesů, aby je udržitelným způsobem chránili, vysazovali a obhospodařovali. V návaznosti na Sdělení o zintenzivnění opatření EU na ochranu a obnovu světových lesů²³ přijme Komise regulační i jiná opatření, jež podpoří ty dovážené produkty a hodnotové řetězce, které nejsou spojeny s odlesňováním a znehodnocováním lesů.

Udržitelná „modrá ekonomika“ bude hrát ústřední úlohu při zmírňování četných nároků na půdní zdroje EU a v boji proti změně klimatu. Úloze, kterou oceány hrají při zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se jí, se přikládá čím dál tím větší význam. Toto odvětví může přispět lepším využíváním vodních a mořských zdrojů a např. podporou výroby a využívání nových zdrojů bílkovin, které mohou zmírnit tlak na zemědělskou půdu. Obecně vzato, trvalá řešení v oblasti změny klimatu vyžadují, aby byla věnována zvýšená pozornost řešením inspirovaným přírodou, včetně zdravých a odolných moří a oceánů. Komise provede analýzu zjištění, jež jsou uvedena ve zvláštní zprávě o oceánech Mezivládního panelu o změně klimatu²⁴, a navrhne opatření v námořní oblasti. Jejich součástí budou způsoby udržitelnějšího obhospodařování námořního prostoru, zejména s cílem pomoci využít rostoucího potenciálu výroby energie z obnovitelných zdrojů na moři. Komise bude rovněž uplatňovat nulovou toleranci vůči nezákonnému, nehlášenému a neregulovanému rybolovu. Konference Organizace spojených národů o oceánech, která se v roce 2020 uskuteční v Portugalsku, bude pro EU příležitostí k vyzdvihnutí důležitosti přijetí opatření pro řešení problémů souvisejících s oceány.

²² Pokyny EU SWD(2019) 305 final, (Pokyny EU k integrování ekosystémů a jejich služeb do procesu rozhodování).

²³ COM(2019) 352 final.

²⁴ Zvláštní zpráva o oceánech a kryosféře v měnícím se klimatu.

2.1.8. Životní prostředí bez toxických látek díky ambicióznímu cíli nulového znečištění

K vytvoření životního prostředí bez toxických látek jsou zapotřebí další kroky, které zabrání vzniku znečištění, i opatření směřovaná k jeho sanaci a nápravě situace. Aby ochránila evropské občany a ekosystémy, musí EU lépe monitorovat znečištění ovzduší, vod, půdy a spotřebních výrobků, podávat o něm zprávy, předcházet jeho vzniku a napravovat stávající situaci. Proto je nezbytné, aby EU a členské státy systematictěji přezkoumaly veškeré politiky a právní předpisy. **Komise bude tyto vzájemně související problémy v roce 2021 řešit přijetím akčního plánu pro nulové znečištění ovzduší, vod a půdy.**

Je třeba obnovit přirozené funkce podzemních a povrchových vod. Tento krok je nezbytný pro zachování a obnovu biologické rozmanitosti v jezerech, řekách, mokřadech a ústích řek a pro prevenci a omezení škod způsobených povodněmi. Provádění strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ sníží znečištění způsobené přebytkem živin. Komise dále navrhne opatření k řešení znečištění z povrchového odtoku vod ve městech a znečištění novými nebo obzvláště škodlivými zdroji, jako jsou mikroplasty a chemické látky, včetně léčiv. Rovněž je třeba řešit kombinované účinky různých znečišťujících látek.

Komise bude vycházet z poznatků získaných z hodnocení stávajících právních předpisů upravujících kvalitu ovzduší²⁵. Navrhne rovněž posílit ustanovení o monitorování²⁶, modelování a plánech kvality ovzduší, aby místním orgánům pomohla zajistit čisté ovzduší. Konkrétně Komise navrhne revizi norem kvality ovzduší, aby lépe odpovídaly doporučením Světové zdravotnické organizace.

Komise provede přezkum opatření EU s cílem řešit problematiku znečištění, jež generují rozsáhlé průmyslové komplexy. Přezkoumá odvětvovou působnost právních předpisů a možnosti, jak je uvést do plného souladu s politikami v oblasti klimatu, energetiky a oběhového hospodářství. Komise bude rovněž spolupracovat s členskými státy na zlepšení prevence průmyslových havárií.

Aby zajistila životní prostředí bez škodlivých látek, představí Komise strategii v oblasti chemických látek pro udržitelnost. Tím pomůže ochránit občany a životní prostředí před nebezpečnými chemickými látkami a současně podpoří inovace pro rozvoj bezpečných a udržitelných alternativ. Všechny strany, včetně průmyslového odvětví, by měly spolupracovat, aby lepší ochranu zdraví a životního prostředí propojily s vyšší konkurenceschopností v celosvětovém měřítku. Toho lze dosáhnout zjednodušením a posílením právního rámce. Komise přezkoumá, jak lépe využívat agentury EU a vědecké instituce, aby dosáhla pokroku směrem k systému „jedna látka – jedno hodnocení“ a zajistila větší transparentnost při upřednostňování opatření týkajících se chemických látek. Souběžně bude zapotřebí, aby regulační rámec rychle reagoval na vědecké poznatky v oblasti rizik, která představují endokrinní disruptory, nebezpečné chemické látky ve výrobcích (i dovážených), kombinované účinky různých chemických látek a vysoce perzistentní chemické látky.

²⁵ Kontrolou účelnosti směrnic o kvalitě vnějšího ovzduší, SWD(2019) 427.

²⁶ Včetně využívání nových možností monitorování, které nabízí digitalizace.

2.2. Začleňování hlediska udržitelnosti do všech politik EU

2.2.1. Prosazování ekologického financování a investic a zajištění spravedlivé transformace

V zájmu dosažení cílů stanovených v rámci Zelené dohody pro Evropu je zapotřebí uskutečnit významné investice. Komise odhadla, že dosažení stávajících cílů v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030 si vyžádá 260 miliard EUR dodatečných ročních investic²⁷, tj. přibližně 1,5 % HDP roku 2018²⁸. Tento tok investic bude muset být dlouhodobě udržitelný. Rozsah investičních potřeb vyžaduje mobilizaci jak veřejného, tak soukromého sektoru.

Komise předloží investiční plán pro udržitelnou Evropu, který pomůže tyto další potřeby financování splnit. Plán bude kombinovat účelové financování na podporu udržitelných investic a návrhy na zdokonalení podpůrného rámce, který podpoří zelené investice. Zároveň bude nezbytné připravit seznam udržitelných projektů. Předkladatelé projektů budou mít k dispozici technickou pomoc a poradenské služby, které jim pomohou při určování a přípravě projektů i při přístupu ke zdrojům financování.

Klíčovou úlohu bude hrát rozpočet EU. Komise navrhla 25% cíl pro začleňování oblasti klimatu do všech programů EU. Rozpočet EU rovněž přispěje k dosažení cílů v oblasti klimatu na straně příjmů. Komise navrhla nové toky příjmů („vlastní zdroje“), z nichž jeden je založen na nerecyklovaném odpadu z plastových obalů. Do druhého toku příjmů do rozpočtu EU by mohlo být zahrnuto 20 % příjmů z dražeb v systému EU pro obchodování s emisemi.

Na boj proti změně klimatu přispěje nejméně 30 % prostředků Fondu InvestEU. Kromě toho budou projekty podléhat kontrole z hlediska udržitelnosti, aby bylo možné prověřit, zda přispívají k cílům v oblasti klimatu, životního prostředí a v sociální oblasti. Program InvestEU členským státům rovněž nabízí možnost využít rozpočtovou záruku EU, např. pro plnění cílů politiky soudržnosti v oblasti klimatu na jejich území a v jejich regionech. Posiluje rovněž spolupráci s národními podpůrnými bankami, což může podpořit celkovou ekologizaci jejich činností a přispět k plnění cílů politiky EU. Kromě toho Komise v rámci revize systému EU pro obchodování s emisemi přezkoumá úlohu inovačního a modernizačního fondu, které nejsou financovány z dlouhodobého rozpočtu EU. Cílem bude posílit jejich úlohu a jejich účinnost při zavádění inovativních a klimaticky neutrálních řešení v celé EU. Při revizi systému EU pro obchodování s emisemi se taktéž zváží přidělení dodatečných příjmů z povolenek do rozpočtu EU, aby se posílilo financování spravedlivé transformace.

Komise bude rovněž spolupracovat se skupinou Evropské investiční banky (EIB), národními podpůrnými bankami, jakož i s dalšími mezinárodními finančními institucemi. EIB si stanovila za cíl zdvojnásobit do roku 2025 svůj klimatický cíl z 25 % na 50 %, a stát se tak Evropskou klimatickou bankou.

V rámci investičního plánu pro udržitelnou Evropu navrhne Komise mechanismus pro spravedlivou transformaci, včetně Fondu pro spravedlivou transformaci, aby

²⁷ Sdělení „Společně při dosahování cílů energetické unie a opatření v oblasti klimatu – vytvoření základů pro úspěšný přechod na čistou energii“ COM(2019) 285.

²⁸ Tyto odhady jsou konzervativní, neboť se nezohledňují například investiční potřeby pro přizpůsobení se změně klimatu nebo pro jiné environmentální problémy, jako je např. biologická rozmanitost. Kromě toho nezahrnují veřejné investice potřebné k řešení společenských nákladů transformace a nákladů spojených s nečinností.

nikdo nezůstal opomenut. Transformace může být úspěšná pouze tehdy, pokud bude probíhat spravedlivým a inkluzivním způsobem. Nejzranitelnější jsou ti, kdo jsou nejvíce ohroženi škodlivými dopady změny klimatu a zhoršováním životního prostředí. Řízení transformace zároveň povede k významným strukturálním změnám v obchodních modelech, požadavcích na dovednosti a relativních cenách. Dopad na občany bude různý, v závislosti na jejich sociálních a zeměpisných podmínkách. Ne všechny členské státy, regiony a města začínají s transformací ze stejné výchozí pozice a ne všechny jsou schopny stejně reagovat. Tyto výzvy vyžadují silnou politickou odezvu na všech úrovních.

Mechanismus pro spravedlivou transformaci se zaměří na ty regiony a odvětví, které jsou transformací nejvíce zasaženy, protože jsou závislé na fosilních palivech nebo uhlíkově náročných procesech. Aby mohl investovat potřebné soukromé a veřejné zdroje, bude čerpat finanční prostředky z rozpočtu EU, jakož i od skupiny EIB. Podpora bude spojena s podporou přechodu k nízkouhlíkovým činnostem odolným vůči změně klimatu. Bude se rovněž snažit chránit občany a pracovníky, kteří jsou transformací nejvíce ohroženi, a bude poskytovat přístup k rekvalifikačním programům, pracovním příležitostem v nových hospodářských odvětvích nebo k energeticky účinnému bydlení. Komise bude spolupracovat s členskými státy a regiony a pomůže jim zavést plány transformace jednotlivých území.

Tento mechanismus bude doplňovat významný příspěvek z rozpočtu EU, a to prostřednictvím všech programů přímo souvisejících s transformací, jakož i dalších fondů, jako je Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský sociální fond plus.

Aby mohla reagovat na potřeby dlouhodobého financování transformace, bude Komise spolu s příslušnými partnery v rámci investičního plánu pro udržitelnou Evropu i nadále zkoumat další zdroje, které by mohly být mobilizovány, a inovativní způsoby, jak toho dosáhnout.

Potřeba sociálně spravedlivé transformace se musí odrážet také v politikách na úrovni EU i na úrovni jednotlivých členských států. To zahrnuje investice do poskytování cenově dostupných řešení těm, jichž se dotknou politiky stanovování cen uhlíku, například prostřednictvím veřejné dopravy, jakož i opatření k řešení energetické chudoby a podpora rekvalifikace. Soudržnost politik v oblasti klimatu a životního prostředí a holistický přístup jsou často předpokladem pro to, aby byly tyto politiky vnímány jako spravedlivé, což ilustruje diskuse o zdanění různých druhů dopravy. Pokud jde o společnosti a jejich zaměstnance, pomáhá s předvídáním a úspěšným zvládnutím změn aktivní sociální dialog. Vnitrostátní politiky v této oblasti podpoří proces makroekonomické koordinace v rámci evropského semestru.

Klíčem k financování ekologické transformace bude soukromý sektor. Pro směřování finančních a kapitálových toků do ekologických investic a pro zabránění problému „uvízlých aktiv“ jsou potřebné dlouhodobé signály. Komise předloží ve třetím čtvrtletí roku 2020 obnovenou strategii pro udržitelné finance, která bude zaměřena na řadu akcí.

Zaprvé, strategie posílí základy udržitelných investic. To bude zejména vyžadovat, aby Evropský parlament a Rada přijaly taxonomii pro klasifikaci environmentálně udržitelných činností. Udržitelnost by měla být dále začleněna do rámce správy a řízení společností, neboť mnoho společností se stále příliš zaměřuje na krátkodobé finanční výsledky, a nikoli na svůj dlouhodobý rozvoj a aspekty udržitelnosti. Zároveň budou muset společnosti a finanční instituce více zveřejňovat údaje o klimatu a životním prostředí, tak aby byli investoři plně informováni o udržitelnosti svých investic. Za tímto

účelem Komise přezkoumá směrnici o vykazování nefinančních informací. Aby bylo zajištěno řádné řízení rizik pro životní prostředí a možností zmírňování změny klimatu a aby se snížily související transakční náklady, bude Komise v rámci EU i na mezinárodní úrovni rovněž podporovat podniky a další zúčastněné strany při vytváření standardizovaných účetních postupů v oblasti přírodního kapitálu.

Zadruhé, investoři a podniky budou mít více příležitostí, neboť budou schopni snadněji identifikovat udržitelné investice a budou mít zajištěno, že jsou důvěryhodné. Toho lze dosáhnout pomocí srozumitelného označování retailových investičních produktů a vytvořením normy EU pro zelené dluhopisy, která nejvhodnějším způsobem usnadní udržitelné investování.

Zatřetí, rizika spojená s klimatem a životním prostředím budou řízena a začleněna do finančního systému. Znamená to lepší začlenění těchto rizik do obezřetnostního rámce EU a posouzení vhodnosti stávajících kapitálových požadavků na zelená aktiva. Budeme rovněž zkoumat, jak může náš finanční systém pomoci zvýšit odolnost vůči rizikům v oblasti klimatu a životního prostředí, zejména pokud jde o fyzická rizika a škody způsobené přírodními katastrofami.

2.2.2. Ekologizace vnitrostátních rozpočtů a vysílání správných cenových signálů

Při transformaci hrají klíčovou úlohu vnitrostátní rozpočty. Větší využívání ekologických rozpočtových nástrojů pomůže přesměrovat veřejné investice, spotřebu a zdanění na ekologické priority a vyhnout se škodlivým dotacím. Komise bude spolupracovat s členskými státy na tom, aby kontrolovaly a porovnávaly postupy při ekologickém sestavování rozpočtu. Díky tomu bude snazší posoudit, do jaké míry roční rozpočty a střednědobé fiskální plány zohledňují environmentální aspekty a rizika, a poučit se z osvědčených postupů. Přezkum evropského rámce pro správu ekonomických záležitostí zahrne i odkaz na ekologické veřejné investice v souvislosti s kvalitou veřejných financí. To bude podkladem pro diskusi o tom, jak zlepšit správu fiskálních záležitostí EU. Výsledek diskuse bude základem pro veškeré případné budoucí kroky, zaměřené mj. i na to, jak přistupovat k ekologickým investicím v rámci fiskálních pravidel EU a zároveň zachovat ochranu před riziky pro udržitelnost dluhu.

Dobře navržené daňové reformy mohou podpořit hospodářský růst a odolnost vůči klimatickým šokům a přispět ke spravedlivější společnosti a spravedlivé transformaci. Hrají přímou úlohu tím, že vysílají správné cenové signály a poskytují vhodné pobídky pro udržitelné chování výrobců, uživatelů a spotřebitelů. Na vnitrostátní úrovni vytvoří Zelená dohoda pro Evropu kontext pro rozsáhlé daňové reformy, odstranění dotací na fosilní paliva, přesun daňového zatížení z práce na znečištění a zohlednění sociálních aspektů. Je třeba zajistit rychlé přijetí návrhu Komise týkajícího se sazeb daně z přidané hodnoty (DPH), který v současné době čeká na projednání Radou, tak aby členské státy mohly cíleněji využívat sazby DPH tak, aby odrážely vyšší cíle v oblasti životního prostředí, například v zájmu podpory ekologicky pěstovaného ovoce a zeleniny.

V současnosti probíhá hodnocení příslušných pokynů pro státní podporu, včetně pokynů pro státní podporu v oblasti životního prostředí a energetiky. Pokyny budou do roku 2021 zrevidovány tak, aby odrážely politické cíle Zelené dohody pro Evropu a podpořily nákladově efektivní přechod ke klimatické neutralitě do roku 2050. Usnadní postupné ukončování používání fosilních paliv, zejména těch, která nejvíce znečišťují, a

zajistí rovné podmínky na vnitřním trhu. Tyto revize jsou rovněž příležitostí k řešení tržních překážek při zavádění ekologických produktů.

2.2.3. Mobilizace výzkumu a podpora inovací

Pro dosažení cílů Zelené dohody pro Evropu jsou zásadní nové technologie, udržitelná řešení a průlomové inovace. Aby si EU udržela konkurenční výhodu v oblasti čistých technologií, musí výrazně zvýšit zavádění ve velkém a demonstrace nových technologií napříč odvětvími a na celém jednotném trhu a zároveň vytvořit nové inovativní hodnotové řetězce. Tato výzva přesahuje možnosti jednotlivých členských států. Klíčovou úlohu při posilování vnitrostátních veřejných a soukromých investic bude hrát v součinnosti s dalšími programy EU program Horizont Evropa. Nejméně 35 % jeho rozpočtu půjde na financování nových řešení v oblasti klimatu, která jsou důležitá pro provádění Zelené dohody.

Potřebné výzkumné a inovační úsilí podpoří celá řada nástrojů, které jsou v rámci programu Horizont Evropa k dispozici. Čtyři mise v rámci Zelené dohody pomohou realizovat rozsáhlé změny v oblastech, jako jsou přizpůsobení se změně klimatu, oceány, města a půda. Tyto mise propojí širokou škálu zúčastněných stran včetně regionů a občanů. Partnerství s průmyslem a členskými státy podpoří výzkum a inovace v oblasti dopravy, včetně baterií, čistého vodíku, nízkouhlíkové výroby oceli, odvětví založených na biotechnologiích a výstavby. Znalostní a inovační společenství provozovaná Evropským inovačním a technologickým institutem budou nadále podporovat spolupráci mezi vysokoškolskými institucemi, výzkumnými organizacemi a podniky v oblasti změny klimatu, udržitelné energie, potravin pro budoucnost a inteligentní integrované městské dopravy šetrné k životnímu prostředí. Evropská rada pro inovace zaměří finanční prostředky, kapitálové investice a služby napomáhající zakládání a rozvoji na začínající podniky s velkým potenciálem a na malé a střední podniky, aby v rámci Zelené dohody dosáhly průlomových inovací, které se mohou rychle rozšířit na globálních trzích.

Tradiční přístup nebude stačit. Důrazem na experimentování a činnosti napříč odvětvími a obory zaujme evropský program pro výzkum a inovace systematický přístup, který je nezbytný pro dosažení cílů Zelené dohody. Program Horizont Evropa rovněž zapojí do úsilí o udržitelnější budoucnost místní komunity, a to v rámci iniciativ, které usilují o propojení společenské poptávky a technologického rozvoje.

Podstatou inovací podložených daty jsou dostupná a interoperabilní data. Tato data spolu s digitální infrastrukturou (např. superpočítači, cloudy, superrychlými sítěmi) a umělou inteligencí usnadňují rozhodování založené na důkazech a rozšiřují schopnost chápat a řešit problémy v oblasti životního prostředí. Komise bude podporovat úsilí o využití všech výhod, které digitální transformace skýtá, aby podpořila ekologickou transformaci. Bezprostřední prioritou bude posílení schopnosti EU předvídat a zvládat ekologické katastrofy. Za tím účelem Komise propojí evropskou vědeckou a průmyslovou excelenci s cílem vytvořit velmi přesný digitální model Země.

2.2.4. Zapojení vzdělávání a odborné přípravy

Školy, vzdělávací instituce a vysoké školy mají dobré předpoklady pro to, aby zapojily žáky, rodiče a širší komunitu do změn, které jsou pro úspěšnou transformaci nezbytné. Komise připraví evropský rámec kompetencí, který napomůže rozvoji a hodnocení znalostí, dovedností a postojů v oblasti změny klimatu a

udržitelného rozvoje. Rovněž poskytne podpůrné materiály a usnadní výměnu osvědčených postupů v evropských sítích vzdělávacích programů pro učitele.

Komise poskytuje členským státům nové finanční zdroje na zvýšení udržitelnosti školních budov a provozu. Posílila spolupráci s Evropskou investiční bankou a vytvořila pevnější vazby mezi strukturálními fondy a novými finančními nástroji s cílem mobilizovat v roce 2020 investice do infrastruktury škol ve výši 3 miliard EUR.

K využití přínosů ekologické transformace je zapotřebí proaktivní rekvalifikace a zvyšování kvalifikace. Navrhovaný Evropský sociální fond plus sehraje důležitou úlohu, protože bude pomáhat pracujícím v Evropě při získávání dovedností, které potřebují pro přechod z upadajících odvětví do rozvíjejících se odvětví a pro přizpůsobení se novým procesům. Agenda dovedností a záruky pro mladé lidi budou aktualizovány, aby se zvýšila zaměstnatelnost v zelené ekonomice.

2.2.5. *Ekologické motto: „neškodit“*

Všechny činnosti a politiky EU by měly vést k tomu, aby EU pomohla dosáhnout úspěšného a spravedlivého přechodu k udržitelné budoucnosti. Pevný základ k tomu poskytují nástroje Komise pro zlepšování právní úpravy. Na základě veřejných konzultací, určování environmentálních, sociálních a hospodářských dopadů a analýzy toho, jak jsou zasaženy malé a střední podniky a podporovány nebo omezovány inovace, přispívají posouzení dopadů k tomu, aby se účinná politická rozhodnutí činila s minimálními náklady a v souladu s cíli Zelené dohody. Hodnocení se rovněž systematicky zabýváví soudržností mezi stávajícími právními předpisy a novými prioritami.

Na podporu své činnosti zaměřené na zjišťování a nápravu nesrovnalostí ve stávajících právních předpisech **vyzývá Komise zúčastněné strany, aby v zájmu zjednodušení právních předpisů a identifikace problematických případů využily dostupné platformy**²⁹. Komise tyto návrhy zváží při přípravě hodnocení, posouzení dopadů a legislativních návrhů pro Zelenou dohodu pro Evropu.

Kromě toho Komise na základě výsledků svého nedávného hodnocení politiky zlepšování právní úpravy **zdokonalí způsob, jakým její pokyny pro zlepšování právní úpravy a podpůrné nástroje řeší otázky udržitelnosti a inovací.** Cílem je zajistit, aby všechny iniciativy v rámci Zelené dohody dosáhly svých cílů co nejúčinnějším a nejméně zatěžujícím způsobem a aby veškeré další iniciativy EU dostály ekologickému mottu „neškodit“. Důvodová zpráva, která doprovází všechny legislativní návrhy a akty v přenesené pravomoci, bude za tímto účelem obsahovat zvláštní oddíl, v němž bude vysvětleno, jak jednotlivé iniciativy tuto zásadu dodržují.

3. EU JAKO GLOBÁLNÍ LÍDR

Globální výzvy spojené se změnou klimatu a zhoršováním životního prostředí vyžadují celosvětovou reakci. EU bude nadále na celém světě prosazovat a provádět ambiciózní politiky v oblasti životního prostředí, klimatu a energetiky. Bude rozvíjet silnější „diplomacii v rámci Zelené dohody“ zaměřenou na přesvědčování a podporu druhých k tomu, aby na sebe vzali svůj podíl při podpoře udržitelnějšího rozvoje. Tyto

²⁹ Internetová stránka „*Jak snížit administrativní zátěž – Podělte se o svůj názor*“: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/lighten-load_cs

zájmy může EU účinně obhajovat důvěryhodným příkladem, návaznou diplomacií, obchodní politikou, podporou rozvoje a dalších vnějších politik. Komise a vysoký představitel budou úzce spolupracovat s členskými státy na mobilizaci všech diplomatických kanálů jak dvoustranných, tak mnohostranných – včetně Organizace spojených národů, skupiny G7, G20, Světové obchodní organizace a dalších příslušných mezinárodních fór.

EU bude i nadále zajišťovat, aby Pařížská dohoda zůstala nepostradatelným mnohostranným rámcem pro boj proti změně klimatu. Vzhledem k tomu, že podíl EU na celosvětových emisích klesá, budou pro smysluplné řešení globální výzvy v oblasti klimatu klíčová srovnatelná opatření a zvýšené úsilí jiných regionů. Rozprava o cílech v oblasti klimatu se v nadcházejících měsících zintenzivní v souladu s ustanoveními Pařížské dohody o pravidelném hodnocení a aktualizacích. Konference smluvních stran v Glasgow v roce 2020 bude významným milníkem před globálním hodnocením v roce 2023. Bude se na ní posuzovat pokrok při dosahování dlouhodobých cílů. V současné podobě je zřejmé, že úroveň celosvětových cílů je nedostatečná³⁰. EU bude intenzivněji spolupracovat se všemi partnery, aby se kolektivní úsilí zintenzivnilo, a pomůže jim s revizí a realizací jejich vnitrostátně stanovených příspěvků i s plánováním jejich ambiciózních dlouhodobých strategií. Vyplývá to z vlastních vyšších cílů EU, jak je uvedeno v oddíle 2.

Souběžně posílí EU dvoustrannou spolupráci s partnerskými zeměmi a v případě potřeby vytvoří inovativní formy spolupráce. EU bude i nadále spolupracovat s ekonomikami G20, které jsou odpovědné za 80 % celosvětových emisí skleníkových plynů. Zintenzivnění úrovně opatření v oblasti klimatu, která přijímají mezinárodní partneři, vyžaduje geografické strategie přizpůsobené konkrétním podmínkám a místním potřebám, například pro stávající a budoucí velké producenty emisí, pro nejméně rozvinuté země a pro malé ostrovní rozvojové státy. **EU spolupracuje s globálními partnery rovněž na rozvoji mezinárodních trhů s uhlíkem,** jakožto klíčového nástroje pro vytváření ekonomických pobídek pro opatření v oblasti klimatu.

EU bude klást důraz na podporu svých nejbližších sousedů. Ekologická transformace pro Evropu může být plně účinná pouze tehdy, pokud účinná opatření přijmou i nejbližší sousedé EU. Probíhají práce na zelené agendě pro západní Balkán. Komise a vysoký představitel rovněž počítají s řadou silných partnerství v oblasti životního prostředí, energetiky a klimatu se zeměmi jižního sousedství a v rámci Východního partnerství.

Summit EU-Čína, které se budou konat v roce 2020 v Pekingu a v Lipsku, budou příležitostí k posílení partnerství v otázkách klimatu a životního prostředí mezi EU a Čínou, zejména před **konferencí o biologické rozmanitosti v Kchun-mingu** a konferencí smluvních stran v Glasgow.

Podobně by měly i chystaná komplexní strategie pro Afriku a summit Africké unie a EU v roce 2020 učinit z klimatických a environmentálních otázek klíčové prvky ve vztazích mezi těmito dvěma kontinenty. Zejména aliance mezi Afrikou a Evropou pro udržitelné investice a zaměstnanost se bude snažit uvolnit potenciál Afriky, aby tento kontinent rychle dosáhl pokroku směrem k ekologickému a oběhovému hospodářství, včetně udržitelné energetiky a potravinových systémů a inteligentních měst. EU posílí

³⁰ Zpráva OSN z roku 2019 o nedostatečném úsilí při snižování emisí nazvaná „*Environment Emissions Gap Report*“.

svou spolupráci s Afrikou v zájmu širšího zavedení udržitelné a čisté energie a obchodu s ní. Klíčem k odstranění rozdílů v přístupu k energii v Africe je energie z obnovitelných zdrojů a energetická účinnost, například pokud jde o čistá řešení pro účely vaření, při současném zajištění požadovaného snížení emisí CO₂. EU zahájí iniciativu „NaturAfrica“, která se bude zabývat úbytkem biologické rozmanitosti a vytvoří síť chráněných oblastí, jejichž úkolem bude chránit volně žijící a planě rostoucí druhy, a nabídne místnímu obyvatelstvu příležitosti v ekologických odvětvích.

Obecněji řečeno, **EU bude využívat svých diplomatických a finančních nástrojů k zajištění toho, aby ekologické aliance byly součástí jejích vztahů s Afrikou a s dalšími partnerskými zeměmi a regiony**, zejména v Latinské Americe, Karibiku, Asii a Tichomoří.

EU by rovněž měla posílit stávající iniciativy a spolupracovat se třetími zeměmi na průřezových otázkách týkajících se klimatu a životního prostředí. To může zahrnovat ukončení celosvětových dotací na fosilní paliva v souladu se závazky skupiny G20, postupné ukončování financování infrastruktury pro fosilní paliva multilaterálními institucemi, posílení udržitelného financování, postupné ukončování veškeré nové výstavby uhelných elektráren a opatření na snížení emisí metanu.

EU rovněž uznává, že globální výzvy v oblasti klimatu a životního prostředí významně znásobují hrozby a jsou zdrojem nestability. Ekologická transformace přetvoří geopolitiku, včetně globálních hospodářských, obchodních a bezpečnostních zájmů. Přinese to problémy řadě států a jejich společností. EU bude se všemi partnery spolupracovat na zvýšení klimatické a environmentální odolnosti, aby se zabránilo tomu, že se tyto problémy stanou zdrojem konfliktů, nedostatku potravin, vysídlování obyvatelstva a nucené migrace, a podpoří spravedlivou transformaci v celosvětovém měřítku. Dopady politiky v oblasti klimatu by se měly stát nedílnou součástí úvah a opatření EU v oblasti vnějších záležitostí, mj. i v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky.

Ekologickou transformaci EU může podpořit obchodní politika. Slouží jako platforma pro spolupráci s obchodními partnery v oblasti klimatu a životního prostředí. Závazky týkající se udržitelnosti jsou v obchodních dohodách EU neustále posilovány, zejména pokud jde o zkvalitnění opatření v oblasti změny klimatu. Komise taktéž zvyšuje úsilí při provádění a prosazování závazků udržitelného rozvoje v rámci obchodních dohod EU a toto úsilí bude dále posíleno jmenováním vrchního úředníka pro dodržování obchodních dohod. Pokud jde konkrétně o změnu klimatu, všechny nejnovější dohody EU obsahují závazek smluvních stran ratifikovat a účinně provádět Pařížskou dohodu. Komise navrhne, aby se dodržování Pařížské dohody stalo základním prvkem všech budoucích komplexních obchodních dohod. Obchodní politika EU usnadňuje obchod a investice do environmentálního zboží a služeb a podporuje zadávání veřejných zakázek šetrných ke klimatu. Obchodní politika musí rovněž zajistit nenarušený, spravedlivý obchod a investice do surovin, které ekonomika EU potřebuje pro ekologickou transformaci. Může pomoci řešit škodlivé praktiky, jako je nezákonná těžba dřeva, posílit spolupráci v oblasti regulace, prosazovat normy EU a odstranit necelní překážky v odvětví energie z obnovitelných zdrojů. Všechny chemické látky, materiály, potraviny a další výrobky, které se dostávají na evropský trh, musí být plně v souladu s příslušnými právními předpisy a normami EU. EU by měla využít své odborné znalosti v oblasti „zelených“ předpisů, aby podpořila partnery při navrhování podobných pravidel, která budou stejně ambiciózní jako pravidla EU, a usnadní tak obchod, zlepší ochranu životního prostředí a zmírní změny klimatu v těchto zemích.

Jako největší jednotný trh na světě může EU stanovit normy, které se použijí napříč globálními hodnotovými řetězci. Komise bude pokračovat v práci na nových normách pro udržitelný růst a bude využívat svého ekonomického vlivu při vypracovávání mezinárodních norem, které jsou v souladu s cíli EU v oblasti životního prostředí a klimatu. Bude pracovat na usnadnění obchodu s environmentálním zbožím a službami na dvoustranných a mnohostranných fórech a na podpoře otevřených a atraktivních trhů EU i globálních trhů s udržitelnými produkty. Bude spolupracovat s globálními partnery na zabezpečování zdrojů EU a na zajišťování spolehlivého přístupu ke strategickým surovinám.

EU by měla i nadále pomáhat svojí politikou v oblasti mezinárodní spolupráce směřovat veřejné i soukromé prostředky na dosažení transformace. EU a její členské státy jsou i nadále hlavními dárci rozvojové pomoci ve světě a poskytují více než 40 % světových veřejných prostředků na financování opatření v oblasti klimatu. Vzhledem k tomu, že veřejné prostředky nebudou dostačovat, budou EU a její členské státy koordinovat svou podporu a spolupracovat s partnery na tom, aby se mezera ve financování překlenula mobilizací soukromých finančních prostředků. Návrh Komise týkající se nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci počítá s tím, že na opatření v oblasti klimatu bude přiděleno 25 % jeho rozpočtu. Komise rovněž podpoří závazek jednotlivých členských států pomocí veřejných finančních zdrojů zlepšit investiční prostředí a dosáhnout příspěvků ze soukromého sektoru. Tuto činnost budou muset doprovázet příležitosti ke snížení rizika investic do udržitelného rozvoje prostřednictvím nástrojů, jako jsou finanční záruky a kombinované financování.

Za účelem mobilizace mezinárodních investorů zůstane EU také v čele úsilí o vytvoření finančního systému, který bude podporovat globální udržitelný růst. EU bude stavět na mezinárodní platformě pro udržitelné financování, která byla nedávno zřízena za účelem koordinace úsilí v oblasti environmentálně udržitelných finančních iniciativ, jako jsou taxonomie, zveřejňování, normy a označování. Komise rovněž podpoří jednání na jiných mezinárodních fórech, zejména v rámci skupin G7 a G20.

4. ČAS JEDNAT SPOLEČNĚ: EVROPSKÝ KLIMATICKÝ PAKT

Aby byla Zelená dohoda pro Evropu úspěšná, je naprosto nezbytné zapojení a angažovanost veřejnosti a všech zúčastněných stran. Nedávné události na politické scéně ukazují, že převratné politiky fungují pouze tehdy, jsou-li do jejich přípravy plně zapojeni občané. Lidé mají obavy ohledně pracovních míst, vytápění jejich domovů i toho, zda si vystačí s příjmem, a pokud má být Zelená dohoda úspěšná a přinést trvalé změny, měly by s nimi orgány EU spolupracovat. Občané by měli být a zůstat hybnou silou transformace.

Komise do března 2020 představí evropský klimatický pakt a zaměří se na tři způsoby, jak do opatření v oblasti klimatu zapojit veřejnost. Zaprvé bude podporovat sdílení informací a inspirace a posilovat povědomí veřejnosti o hrozbách a výzvách, které změna klimatu a zhoršování životního prostředí představují, a o tom, jak proti nim bojovat. Využije k tomu řadu prostředků a nástrojů, včetně akcí v členských státech připravených podle modelu dialogů Komise s občany. Zadruhé by měl existovat jak fyzický, tak virtuální prostor pro to, aby lidé mohli vyjadřovat své myšlenky a kreativitu a spolupracovat na ambiciózních akcích, a to jak na individuální, tak na kolektivní úrovni. Účastníci by byli vybízeni, aby se v oblasti klimatu zavázali ke konkrétním cílům. Zatřetí bude Komise pracovat na budování kapacit, které usnadní iniciativy na místní úrovni v oblasti změny klimatu a ochrany životního prostředí. Výměna informací, poradenství a vzdělávací moduly by mohly pomoci při výměně osvědčených postupů.

Komise zajistí, aby otázka ekologické transformace zaujímala významné místo v diskusi o budoucnosti Evropy.

Klimatický pakt bude vycházet z řady probíhajících dialogů Komise s občany, ze shromáždění občanů v celé EU a z úlohy výborů pro sociální dialog. Bude se i nadále snažit o posílení postavení regionálních a místních komunit, včetně těch energetických. Bude posílen městský rozměr politiky soudržnosti a navrhovaná Evropská městská iniciativa pomůže městům co nejlépe využívat příležitostí k rozvoji udržitelných strategií rozvoje. Ústřední silou bude i nadále pakt starostů a primátorů EU. Komise s ním bude spolupracovat na dalším poskytování pomoci městům a regionům, které chtějí přijmout ambiciózní závazky v oblasti politiky klimatu a energetiky. Bude i nadále základní platformou pro sdílení osvědčených postupů při provádění změn na místní úrovni.

Komise si rovněž přeje omezit svůj dopad na životní prostředí jakožto instituce a zaměstnavatel. V roce 2020 předloží komplexní akční plán zaměřený na to, jak bude ona sama dosahovat cílů Zelené dohody a jak se stát do roku 2030 klimaticky neutrální. Vyzývá všechny ostatní orgány, instituce a agentury EU, aby s ní spolupracovaly a předložily podobně ambiciózní opatření.

Kromě klimatického paktu by Komise a členské státy měly usilovat o zajištění toho, aby byly všechny dostupné nástroje plánování v rámci Zelené dohody pro Evropu používány soudržným způsobem. Nejdůležitější jsou vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu a navrhované strategické vnitrostátní plány provádění společné zemědělské politiky. Komise zajistí, aby byly vhodné pro daný účel a aby je členské státy účinně prováděly, a v případě potřeby použije takové nástroje, jako je např. evropský semestr.

Evropské fondy, a to i v oblasti rozvoje venkova, pomohou venkovským oblastem využívat příležitosti v oběhovém hospodářství a biohospodářství. Komise to promítne do své dlouhodobé vize pro venkovské oblasti. Zvláštní pozornost v Zelené dohodě pro Evropu bude Komise věnovat také úloze nejvzdálenějších regionů s ohledem na jejich zranitelnost vůči změně klimatu a na přírodní katastrofy i jejich jedinečná aktiva: biologickou rozmanitost a obnovitelné zdroje energie. Komise pokročí v práci na iniciativě Čistá energie pro ostrovy EU, jejímž cílem je vytvořit dlouhodobý rámec pro urychlení přechodu na čistou energii na všech ostrovech EU.

Komise a členské státy musí rovněž zajistit, aby byly politiky a právní předpisy prosazovány a účinně prováděny. Přezkum provádění environmentálních předpisů bude hrát rozhodující úlohu při mapování situace v jednotlivých členských státech. Komise také předloží nový akční program pro životní prostředí, který doplní Zelenou dohodu pro Evropu a který bude obsahovat nový monitorovací mechanismus, jehož cílem bude zajistit, aby Evropa zůstala na dobré cestě ke splnění svých environmentálních cílů. Dále Komise vypracuje přehled ukazatelů s cílem sledovat pokrok v plnění všech cílů Zelené dohody pro Evropu.

Komise zváží revizi Aarhuského nařízení, aby se zlepšil **přístup občanů a nevládních organizací, majících pochyby ohledně zákonnosti rozhodnutí s účinky na životní prostředí, ke správnímu a soudnímu přezkumu na úrovni EU.** Komise také přijme opatření ke zlepšení jejich přístupu ke spravedlnosti před vnitrostátními soudy ve všech členských státech. Komise rovněž podpoří opatření EU, jejích členských států a mezinárodního společenství zaměřená na větší úsilí v boji proti trestné činnosti proti životnímu prostředí.

Zelená dohoda pro Evropu zahajuje novou strategii růstu pro EU. Podporuje přeměnu EU na spravedlivou a prosperující společnost, která reaguje na výzvy spojené se změnou klimatu a se zhoršováním životního prostředí, a zlepšuje kvalitu života současných i budoucích generací. Komise vyzývá Evropský parlament a Evropskou radu, aby Zelenou dohodu o Evropě podpořily a v plné míře se zasadily o opatření v ní obsažená.